

Darwin-sarja

Christina Wahldén

Sykloni- varoituis

Syklonivaroitus

Christina Wahldén

Sykloni- varoitus

Ruotsin kielestä kääntänyt

Jänis Louhivuori

minerva
MINERVA KUSTANNUS
HELSINKI

Ruotsinkielinen alkuperäisteos

Christina Wahldén: *Cyklonvarning*

© Christina Wahldén 2021

Published by agreement with Hedlund Agency

Suomenkielinen laitos

© Minerva Kustannus, 2022

Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Suomennos Jänis Louhivuori

www.minervakustannus.fi

Ulkoasu ja taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-593-2

Painettu EU:ssa, 2022

*Tunnustan maa-alueiden perinteiset omistajat ja
heimonvanhimmat,
menneet, nykyiset ja tulevat,
niissä paikoissa, joihin tämä kirja sijoittuu.*

Trooppinen sykloni: Trooppinen pyörremyrsky, myös taifuuni (Tyynen valtameren länsiosissa), voimakas matalapaine, joka muodostuu tietyillä trooppisilla merialueilla, joissa on korkea pintaveden lämpötila ja ilmakehän kostea, epävakaat ilmassa. (NATIONALENCYKLOPEDI)

Aste 1

Tuulenvoimakkuus: 33–42,8 metriä sekunnissa

Vähäisempiä vaurioita sadoille ja puille. Veneet voivat irrota kiinnityksestään.

Vaihe 1: Nouda turvavarusteet ja pidä ne lähettävillä.

Prologi

”You fucking abo!”

Isku osuu seinään aivan pään yläpuolella. Hän kyyristyy, käretyy pieneksi, tekee kaikkensa päästäkseen kauemmas.

”Anna kuulua, missä se helvetin idioottiveljesi on!”

Uusi isku. Kuulostaa siltä kuin jokin menisi rikki. Räsähdys ja jokin halkeaa. Tavaroita lentää huoneen poikki. Jim Jim ei uskalla katsoa. Hänen päähänsä osuu kova isku ennen kuin hän kerää tarpeeksi rohkeutta ja syöksyy ovelle päästäkseen ulos, pois. Hän pinkoo minkä kintuistaan pääsee. Päässä jyskyttää, sydän takoo, hän ei pysty hengittämään. Hän pelkää henkensä edestä.

Jalat rummuttavat maata vimmatusti. Hän painuu kumaraan, kuulee painavimmat askelet takanaan. Hän juoksee alas kulu-neita portaita, ulos takapihalle, ohi roskatynnyreiden sakean, makean lemun ja piiloutuu vuokratalojen takana oleviin pensai-siin. Kuin dingoa pakeneva saalis. Missään ei näy ketään. Missä kaikki ovat? Hän ei uskalla huutaa apua. Hän kyyristyy kuivas-sa punaisessa maassa lojuvien roskien sekaan. Tyhjiä limsapul-loja ja vanhoja munarasioita. Häntä oksettaa. Pelko näykkii hä-nen pohkeitaan ja ajatukset kieppuvat. Hän yrittää tyynnyttää huohottavaa hengitystään. Olla niin hiljaa kuin pystyy. Hän käretyy pieneksi. Jotain valuu hänen poskellaan. Kun hän kosket-taa lämmintä märkää nestettä, hänen kätensä muuttuu verestä

punaiseksi. Hän tuijottaa säikähtäneenä maahan tippuvaa kiiltävää nestettä.

Hän kuulee askelten lähestyvän. Näkee kiiltäviksi kiillotettujen kenkien liikkuvan tomussa. Pieni lisko rapistelee kivien välissä. Hän tahtoo piiloutua niin kuin se. Muuttua näkymättömäksi taustaa vasten, kadota savuna ilmaan. Hävitä.

”Jim Jim! Vitun paskapentu! Heti tänne, kun minä käsken!”

Huutava mies on raivoissaan. Hän rynnistää pensaisiin, joissa Jim Jim piileskelee. Taas isku, ja toinen. Hauraat oksat risahtavat, pöly ja lehdet pöllähtävät.

Iskuja satelee tiheämmin. Yhä kovemmin. Miehen hien lemu saa Jim Jimin voimaan pahoin. Hän ei pääse pakoon, painautuu punaista maata vasten. Kivi hiertää hänen olkapäättään. Hän koottaa käsivarret pänsä suojaaksi. Ei uskalla huutaa apua, tai saa muuten varmasti entistä pahemmin selkäänsä.

Hän tuntee jotain lämmintä jalkojaan vasten. Ei mahda sille mitään. Häntä pelottaa niin kovasti. Kroppa ei enää tottele.

”Missä helvetissä hän on? Anna tulla! Sano heti!”

”En tiedä! Se on totta! En tiedä, missä Wangi on!”

”Valehtelet, kirottu rotta!”

Mies huohottaa raskaammin. Uusi lyönti. Verenmaku suussa. Märkyys housuissa muuttuu kylmäksi. Tältäkö kuoleminen tuntuu? Jim Jim nipistää silmänsä kiinni, jotta ei joutuisi näkemään tuota hullua katsetta, yrittää suojautua parhaan kykynsä mukaan. Hän odottaa seuraavaa iskua. Ei uskalla vieläkään huutaa.

Silloin hän kuulee yllättäen lähestyvän auton.

”Vitun abo”, mies mylvii uudestaan.

Sitten hän on poissa.

Keskiviikko 16. joulukuuta

1

Lämpötila on laskenut jonkin verran keskipäivän kuumimmasta kolmestakymmenestäkuudesta asteesta. Korkea ilmankosteus saa kaiken liimautumaan ja takertumaan kehoon. Tammi-kuuta pidetään vuoden kosteimpana kuukautena, mutta nytkin joulukuun lopulla trooppiset sateet pieksevät maata rajuna ilta-päivän kuuroina. Niiden jälkeen ilmassa leijuu kirpeä tuoksu, ja sateiden vaikutus tuntuu pikemminkin lämpimän kostealta kalvolta kuin virkistävältä viileydeltä, jota Darwinin asukkaat kaipaavat.

Bluey pyyhkäisee nyrkillä otsaansa. Sade on juuri lakannut, ja hän kiertelee puutarhassa tekemässä syklonisiivousta. Tai ainakin yrittää. Siivoaminen ei kuulu hänen vahvuuksiinsa. Se olisi oikeastaan pitänyt tehdä jo kauden alussa, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Paikat tulee raivata ja siivota niin, etteivät irralliset esineet, kuten tuolit, roskatynnyrit tai rojut pääse lentelemään ilmassa vahinkoa aiheuttamassa, jos sykloni iskee. Tai ei jos vaan: kun.

Radio on päällä, ja siellä jankutetaan vain ja ainoastaan lähes tyvästä Scottista. Vielä ei tiedetä, minkä reitin sykloni valitsee, se voi kääntyä mihin suuntaan tahansa. Darwinin asukkaita kehoitetaan seuraamaan tilannetta valppaasti ja valmistautumaan evakuointiin, jos se tulee ajankohtaiseksi.

Bluey ei jaksakaan kuunnella mokomaa. Hän huokaisee ja kokoaa ulkokalusteet yhteen. Pinoa ne päällekkäin ja kantaa talon alle

varastoon. Lepakot alkavat yön tullen heräillä jakarandapuussa. Ne sysivät toisiaan tapansa mukaan. Piipittävät ja narisevat, nahistelevat ja tungeksivat. Ne haisevat pahalta, kuin jonkin tunkkaisen ja liian kauan käyneen happaman aineen härskiintyneeltä sekoitukselta. Haju johtuu koiraista, jotka merkkäävät hajulla reviiiriään. Noista lepakoista, joiden siipiväli voi olla yli metrin, on liki mahdotonta päästä eroon. Niistä on silti seuraa. Bluey kuulee, että ne ovat siellä, ja hän pitää niistä pahasta hajusta huolimatta.

Radiossa jauhetaan edelleen äärisäistä. Toimittaja muistuttaa kuulijoita edellisen uudenvuoden rajuista metsäpaloista. Tähän aikaan vuodesta palaa aina jossakin päin maata, mutta ei yhtä raivokkaasti kuin silloin. Metsäpalot keskittyvät lähinnä etelämpään, jossa on rutikuivaa keskikesästä vuoden loppuun asti. Bluey ajattelee Emiä – eksäänsä ja Catin äitiä. Em oli lähtenyt jouluksi tapansa mukaan retkeilemään. Hän oli matkustanut East Gippslandin Victoriassa sijaitsevaan Mallacootaan, missä hänet evakuoitiin metsäpalon vuoksi keskellä yötä rannalle, ja hän joutui jättämään telttansa ja kaikki tavaransa. Se oli ensimmäinen kerta pitkään aikaan, kun Bluey puhui eksänsä kanssa. Em oli suunniltaan pelosta ja kertoi savun hajusta, joka oli asettunut maiseman ylle kuin kansi. Hän kertoi verenpunaisesta taivaasta keskellä päivää ja heidän päälleen sataneesta tuhkaista. Tuntui oudolta kuulla Emin ääni pitkästä aikaa. Se kuulosi vanhemmalta, vähän käheältä. Mutta ehkä se johtui savusta.

Bluey ja Cat olivat seuranneet uutisia tv:stä tietäen, että Em oli jumissa tulen ja meren välissä. Miten tyypillistä, että hän oli päätynyt juuri sinne. Emillä oli taipumusta joutua aina tapahtumien keskipesteeseen, päätyä pelastetuksi. Vaikka se ei selvästikään ollut hänen vikansa. Isä ja tytär viettivät kuitenkin pari

hirvittävää epätietoisuuden päivää ja kävivät jatkuvasti toistensa hermoille. Bluey oli yrittänyt jutella Catin kanssa, rauhoitella ja lohduttaa tätä. Mutta Cat sulkeutui kuoreensa ja vietti suurimman osan ajasta huoneessaan. Lopulta armeija evakuoivat Emin. Metsäpaloissa menehtyi kolmekymmentäkolme henkilöä. Ja lähes miljardi eläintä. Joten Bluey tietää, mitä äärisäät tarkoittavat.

Hyi saatana, miten hullu maailma, Bluey ajattelee ja katsoo aitaukseen, jonka hän on rakentanut Mangolle puutarhan laitaan. Vallabi, jonka hän pelasti poikasena, kun sen emo oli jäänyt auton alle, on nyt täysikasvuinen. Bluey ei voi enää kuljettaa sitä töihin olkalaukussa niin kuin silloin, kun se oli pieni. Mutta se on liian kesy selviytyäkseen yksin luonnossa. Niinpä se saa asua täällä. Kun Bluey on kotona, se saa tulla aitauksestaan ja loittelemaan. Se on yöaktiivinen eläin, joten päiväsaikaan se lähinnä laiskottelee varjossa. Se tykkää siitä, kun sitä rapsutetaan korvien välistä, ja kun Bluey antaa sille kädestä kauranjyviä, se ottaa ne nätisti. Sen silkkinen turkki kutittaa Blueyn kättä.

Bluey pitää raivaamisesta tauon ja hakee varastohuoneen jääkaapista limsan sammuttaakseen janonsa. On alkanut tuulla melko kovaa, puut Blueyn tontilla ja palmut Ben-naapurin pihassa huojuvat. Se on vain tavallinen tuuli. Ei sen enempää. Ei mikään pirun sykloni. Pelkkä tuuli. Tavallinen tuuli. Aurinko on laskemassa ja värjää taivaan vaaleanpunaiseksi.

Bluey katsoo pulloa kädessään. Alkoholitonta inkiväärijuomaa. Hän irvistää. Ei tahdo ajatella sitä helkkarin mangonmakuista Absolut Vodka -pulloa, jonka sai Gretalta. Ruotsalaiselta tytöltä, joka auttoi häntä ja hänen kollegaansa Jessiä ratkaisemaan Edna Kingin tapauksen – tietämättä hänen taustastaan, mutta silti. Bluey heitti koko pullon sisällön huiviin

yhdellä kertaa. Sitä voisi kutsua retkahtamiseksi. Siinä kävi niin huonosti, että hänen pomonsa Mick pakotti hänet sairauslomalle. Katkaisuhuoltoon. Vain lyhyeksi ajaksi, mutta silti.

Häpeä tulvahtaa häneen jälleen. Mahtaakohan se koskaan kadota.

Bluey juo kulauksen pullosta. Inkiväärin maku kirpaisee kieltä.

Hän ei tahdo pettää lähimpiään. Siihen hän on syyllistynyt jo aivan liian monta kertaa. Catin ilme, kun hän kertoi joutuvansa katkolle alkoholin takia. Kadekin synkkä katse, kun hän löi tätä, ja miten Kadek sitten lähti hänen luotaan. Kaikki paska, johon hän hankkiutui. Hänen on piru vie ryhdistädyttävä.

”Haloo? Onko ketään kotona?”

Cat ilmestyy hänen talolleen jalkaisin ja katsoo ympärilleen. Tuulettaa kädellään viilentääkseen itseään. Näyttää siltä, että hän aikoo jäädä tänne pohjoiseen vastoin kaikkea todennäköisyyttä. Ei ole inahnutkaan palaavansa takaisin Emin luo Sydneyyn, jossa hän varttui. Bluey tietää, että hänen pitäisi olla kiitollinen. Kiittää tähtiään niin kuin hän kiitti silloin, kun Cat aluksi muutti tänne ja aloitti työt The Deckchair Cinemas-ssa. Sitten Cat alkoi seurustella Gretan kanssa. Kauniin, vaalean Gretan, joka muistuttaa niin paljon Agnetha Fältskogia, että Blueyn on toisinaan vaikeaa kutsua häntä hänen oikealla nimellään. Nyt he ovat muuttaneet yhteen. Blueyn on pakko hyväksyä se. Että Greta valitsi Catin eikä häntä. Hän oli niin pahuksen iloinen silloin, kun Cat muutti Darwiniin hänen luokseen. Oli mahtavaa, kun hänellä oli seuraa Kadekin lähdön jälkeen. Mutta nyt Catkin on muuttanut pois, vaikka asuukin vielä samassa kaupungissa. Kukaan ei viivy pitkään hänen luonaan. Paitsi Mango.

”Miten menee?” Cat kysyy.

Bluey katsoo häntä. Hänellä on urheilulliset vaatteet: sortsit ja toppi sekä lippis ja siistit aurinkolasit, jotka lepäävät rehvakkaasti lippalakkin päällä. Hän on tullut eniten äitiinsä. Mutta nän hän on perinyt Blueylta. Ja itsepäisyyden.

”Than hyvin”, Bluey sanoo.

”Sinun olisi pitänyt tehdä tämä jo kauan sitten”, Cat sanoo ja katsoo puutarhaa, jossa värikkäät lyhdyt vielä roikkuvat puissa ja grilli odottaa katoksen alle siirtämistä.

”Tiedän, minä hoidan sen kyllä”, hän sanoo ja kuulostaa yremeämmältä kuin olisi halunnut.

”Luuletko, että se sykloni, Scott, pyyhältää oikeasti Darwinin yli?” Cat kysyy.

Bluey kohauttaa olkapäitään.

”Mistä sitä tietää.”

Catin huolestunut katse tavoittelee hänen katsettaan. Cat ei ole asunut tropiikissa kovin kauan. Eikä Sydneyssä ole sykloneja, ainakaan vielä. Pohjoisterritorion syklonikausi kestää lähes puoli vuotta, ja tätä aikaa kutsutaan märäksi kaudeksi, *The Wet*.

”Tarvitsetko apua?” Cat kysyy ja katsoo ympärilleen. ”Rai-vaamisessa?”

”En tarvitse, homma on hanskassa. Minä hoidan kaiken kuntoon. Jäätkö illalliselle?”

Cat pudistaa päätään.

”Lupasin Gretalle, että menen kotiin laittamaan ruokaa.”

”Ymmärrän.”

On hetken hiljaista. Sitten Bluey sanoo:

”Kerro Gretalle terveisiä.”

”Kerron”, Cat sanoo.

Tyttö katsoo häntä pitkään, avaa sitten suunsa kuin sanoakseen jotain. Mutta sitten hän kääntyykin ja lähtee tiehensä.

Bluey jää tuijottamaan Catin perään. Sitten hän kohottaa katseensa puiden latvoihin, jotka taipuvat kaarelle voimakkaasta tuulenpuuskasta. Hänen jakarandapuunsa natisee, se on keväisin hänen ylpeytensä, kun sen paljaat oksat ovat liilojen kukkien peitossa. Lepakot kirkuvat tavallista kimeämmin. Ne roikkuvat ylhäällä kuin isot, tummat hedelmät. Tönivät ja riitelevät. Jotkin niistä kyllästyvät ahtauteen, lähtevät puusta, liitelevät siivet leväällä tuulenpuuskien mukana pois.

Tuuleeko nyt enemmän? Bluey yrittää olla miettimättä sitä. Yrittää olla ajattelematta Seania. Pikkuveljeään, jonka sykloni Tracy tappoi. Hän ei tahdo pudota uudestaan siihen kuiluun. Ajatuksiin, jotka eivät johda mihinkään. Vuoden 1974 joulupäivästä on jo kauan, mutta muistojen torjuminen on yhä vaikeampaa, kun kaikkialla puhutaan vain Scottista. On vaikeampaa estää pelkoa ryömimästä selkäpiitä pitkin. Piru periköön kaikki helvetin syklonit.

Hän pudistaa päätään. Tämän täytyy olla vain väärä hälytys. Mitään hiton hirmumyrskyä ei ole eikä tule.

Hän raapii arpea, joka kulkee kyynärvarren poikki muistona Cahills Crossingin krokotiileista. Hän selviytyi siitä tapauksesta nipin napin hengissä. Vamma on parantunut hyvin, mutta arpi kutisee vielä ärsyttävästi. Hän tarttuu mustaan roskasäkkiin, joka on täynnä pudonneita lehtiä ja oksia, ja raahaa sen varastoon. Hänen liikkeensä ovat nykivät ja vihaiset. Tyhjä inkiväärijuomapullo päätyy rämisten palautuspullojen säilytysastiaan.

*

Jess lähtee illalla juoksulenkille, tahtoo monien muiden tavoin hyödyntää tilapäistä viileää hetkeä. Voimistuva kostean lämmin

tuuli puhaltaa mereltä, ja Jess kääntää kasvonsa nautiskellen kohti suolaista ilmapirtta. Häntä vastaan kävelee joukko ihmisiä isoja kasseja kantaen. Kasseissa on varmaankin joululahjoja, joita ihmiset hilaavat meren rantaan pysäköidyille autoilleen.

Maa on tumma aiemman sateen jäljiltä. Nokikanat nokkivat Bicentennial Parkissa kuorikatetta isojen puiden alla. Joulu ja siihen liittyvä stressi ruoanlaittoineen ja juhlimisineen lähestyy kiireisin askelin. Ihmiset eivät tunnu ajattelevan kuin yhtä asiaa. Jessillä ja hänen siskoillaan ja näiden perheillä ei ole tapana juhlistaa joulua perinteisin tavoin, mutta he syövät hyvää ruokaa, ja lapsista on tietysti kivaa saada lahjoja.

Jess pysähtyy Esplanaden varrella olevaan kuntoilupaiikkaan. Siellä on ennestään joku mies, jota hän ei ole aiemmin nähnyt. Miehellä on kireät sortsit ja toppi, joka paljastaa erittäin hyvin treenatut haukset. Hän on vetämässä leukoja, kun Jess saapuu paikalle. Useimmat huokailisivat ja voihkisivat kovaan ääneen vetäessään leukoja, mutta tästä tyypistä ei lähde inahdustakaan. Hänen vaalea tukkansa sojottaa rehvakkaasti taivasta kohti.

Jess tekee tavanomaiset punnerruksensa. Sitten hän nousee pystyyn ja venyttelee. Katsoo merelle.

”Mahtava näköala”, mies sanoo vaikuttamatta tippaakaan hengästyneeltä.

”Niin on, tämä on hieno paikka.”

Mies päästää otteensa tangosta, istahtaa nurmikolle Jessin eteen ja alkaa tehdä vatsarutistuksia.

”Tuolla taitaa olla saaria, eikö totta? Niihin voi varmaankin matkustaa?” mies kysyy amerikkalaiselta kuulostavalla korostuksella.

”Niin on. Tiwisaaret.”

”Kannattaako siellä käydä?”

Jess hymyilee.

”Ilman muuta. Olen syntynyt siellä. Sinun kannattaa matkustaa sinne.”

”Kuten sanottu, tämä ei ole hassumpi paikka kuntoilupisteelle”, mies sanoo ja hymyilee jälleen katsoen Jessiä kirkaansinillä silmillään.

Jess värähtää. Ihan kuin hän juuttuisi hetkeksi vaalean miehen katseeseen.

Mies näyttää iloiselta. Poikamaisella tavalla vähän kurittomalta. Tasainen valkoinen hammasrivistö. Pystyssä sojottavat hiukset. Jess kääntää lopulta katseensa pois, vaikkei oikeastaan haluaisi. Hymisee vastaukseksi jotain epämääräistä ja alkaa tehdä istumaannousuja.

Hän työntää miehen mielestään. Ei tiedä edes tämän nimeä. Tuon amerikkalaisen, joka tuntuu olevan uusi kaupungissa.

Jess tulee kylpyhuoneesta käytyään treenin jälkeen suihkussa. Pyyhe lemahtaa homeelta, vaikka hän otti sen suoraan liinavaatekaapista. Tähän aikaan vuodesta on toivotonta saada vaatteita ja pyyhkeitä kokonaan kuiviksi, jos ei jaksaa käyttää puhtaita pyyhkejä kuivausrummussa ja työntää niitä sen jälkeen vakuumpakattuihin muovipusseihin kosteudelta suojaan. Liz on hankkinut sellaisia pusseja, mutta heillä ei ole muka koskaan aikaa tehdä sitä kunnolla. Heidän pitäisi ryhdistäytyä. Homeiset pyyhkeet ja lakanat ovat inhottavia.

Jessin on vaikea saada mielestään amerikkalaisen intensiivisiä, sinisiä silmiä. Hauismies teki hänet oudolla tavalla iloiseksi. Jokin siinä avoimessa katseessa. Katseessa, joka ei luokitellut Jessiä heti, toisin kuin tšekäläisillä on tapana tehdä. Mitä amerikkalainen mies tekee Darwinissa? Hän ainakin kuulosti siltä

kuin olisi kotoisin sieltä. Treenivaatteista ei pystynyt päättelemään mitään, mies voisi työskennellä missä tahansa. Ehkä hän on liikemies tai asuu amerikkalaisten sotilastukikohdassa Darwinissa. Miehistö vaihtuu siellä säännöllisin väliajoin.

Jessin kämppäkaveri Liz istuu tapansa mukaan parvekkeella, mutta tänään on tuulisempaa kuin yleensä. Jesskin menee sinne teekuppinsa kanssa. Katsoo ympäröivään kosteaan pimeyteen.

”Pidin Gretaa aluksi pöhkönä, kun hän sytytteli alituisen niitä lämpökynntilöitään, mutta nyt minä kaipaen niitä”, Liz huomauttaa.

Jess tarkastelee pieniä erivärisiä lasilyhtyjä pöydällä. Jokaisessa niistä on lämpökynntilä, mutta yksikään ei pala.

”Niin”, hän sanoi. ”Tahtoisin käydä tapaamassa häntä ja Catia. Katsomassa, millaista heillä on.”

”Sinun täytyy kutsua itsesi kylään.”

”He eivät ole asuneet siellä vielä kovin kauan.”

Tuulenpuuska osuu heihin ja saa tuulikellon heilumaan huolestuttavalla tavalla. Liz katsoo parvekkeelle ripustamiaan heiluvia bambu- ja metalliputkia.

”Mikä sää”, hän sanoo. ”Mitä jos se Scott-sykloni iskee tänne, mitä me sitten teemme? Ne puhuvat äärisäistä, mutta eikö tämäkin ole jo melko äärimmäistä?”

”On. Ensin metsäpalot ja sitten kaatosateet päälle.”

Liz hymisee. Vilkaisee Jessiä.

”Mitä mieltä olet siitä, että jos aluskasvillisuutta olisi poltetu kaiken aikaa vähän, kuten kerroit olleen perinteisesti tapana, olisivatko metsäpalot silloin pienempiä?”

”En tiedä”, Jess sanoo väsyneesti. ”Luultavasti. Kyse on siitä, että ne ihmiset tunsivat maan, jossa asuivat. Tiesivät, miten se käyttäytyy. Maata poltetaan varovasti aamunkoitteessa tai